

da det er gamle Besjendte, vil det være tilstrækkelig for mig at henlede Opmærksomheden derpaa.

S. C. Müller: Jeg skal gribe denne Leilighed til at takke det høitærede Finantsudvalg, fordi det har været saa venligt at gaa ind paa alle de Forslag om Bevillinger til Færverne, som ere stillede paa Finantslovsforslaget, og fordi Udvalget derved har givet Bevillingensmyndigheden og Lovgivningsmagten Leilighed til at sætte sit Stempel paa den Velvillie, det danske Folk har ydet Færverne, ved at give et saa betydeligt Bidrag til de Forulykkedes Efterladte paa Færverne. Det er en Velvillie, som i høi Grad vil blive paafjønnet deroppe. Forinden jeg gaar over til at begrunde det af mig stillede Underændringsforslag til Ændringsforslag under Nr. 6, skal jeg tillade mig at meddele nogle Oplysninger om de der omhandlede Fordelegsaagifter. Af det samlede Fordeleg paa Færverne tilhører noget over Halvdelen Staten, medens den mindre Halvdel besiddes af private Eiere under Navn af Odelsgods i Modfætning til Statens Jord, som kaldes Kongsgods. Kongsgodset er fordelt imellem 313 forskjellige Brugere paa Brug af meget forskjellig Størrelse. Af disse 313 Brug er omtrent 20 Brug benificeret geistlige og verdslige Embedsmænd, de tilbageværende omtrent 290 Brug ere fordelte i Livsfæste til de saakaldte Kongsbønder. Til hver af disse Fæstegaarde hører der med et Par Undtagelser en Besætning af Faar, som er Statens Eie, og som Fæsteren er pligtig til at aflevere og tilsvare ved Fæsteoverdragelse. Af denne Besætning, det saakaldte Indstøb eller Inventariefaar, svares der en aarlig Leie, som bestaar af et vist Antal Faarestind, og et vist Kvantum Talg, som betales efter Kapitelstaxt. Det er den saakaldte Spideleie, som efter det foreliggende Finantslovsforslag er opført med 200 Kr. Foruden den fæste Besætning, der hører til Gaarden, kan Fæsteren holde en Del flere Faar, som er hans private Eiendom, og som benævnes Overløbs-Faar, men han har ikke fri Raadighed over dem, idet han ved Overdragelse af Fæstet skal aflevere hele Gaardens Besætning af Faar til sin Eftermand i Fæstet mod en ved Haugeloven af 23de Februar 1866 § 72 fastsat bestemt Betaling. Foruden denne Besætning af Faar hører til en Del af Gaardene en Besætning af Hornkvæg, for hvilken der udredes en Leie i Smør, som betales efter Kapitelstaxt, det er den saakaldte Smørleie, som er opført med 3,700 Kr. Smørleien har ganske vist

oprindelig kun været paalagt de Gaarde, som virkelig havde Inventariekvæg: Køer, som høre til Fæstet, og som ere Statens Eiendom; men dette er for 50—60 Aar siden omreguleret saaledes, at en Del af Smørleien er taget fra de enkelte Gaarde og lagt paa andre, naaget disse ikke havde Inventariekvæg. Foruden disse to Hovedsaagifter svares der paa Færverne af Kongsbønderne en Del andre Afgifter til Statskassen, nemlig den saakaldte Matrifelskat, som beregnes til 25 Ore for hver Mark Jord der svarer Jordleie, Kongsskat og hvert 3die Aar Lagave, som omtrent svarer til Jordleien, fremdeles Inventarieleie for det Antal Heste, Svin, Gaandkvæerne o. s. v., som hører til Gaarden. Det er disse foreløbige Bemærkninger, jeg troede der kunde være Anledning til at forudsætte.

Den høitærede Justitsministers Ændringsforslag, der gaar ud paa, at der skal kunne eftergives værdige og trængende Fæstere af Kongsgodset paa Færverne Spide- og Smørleieafgifterne for Aaret 1888—89 med indtil Halvdelen af disse Afgifters Totalsum, falder jo for en Del sammen med det af mig stillede Underændringsforslag, forsaavidt ogsaa jeg foreslaar, at indtil Halvdelen kan eftergives. Men jeg kan ikke tiltræde de Udtryk, som findes i den høitægtede Ministers Ændringsforslag: „værdige og trængende“ Fæstere; thi det er meget vanskeligt og maasse umuligt at finde Grændsen mellem værdige og uværdige Fæstere og mellem trængende og ikke trængende. Jeg tror, at det vilde være uheldigt, at det skulde paalægges Autoriteterne at staffe Oplysning om, hvem der er værdig, og hvem der er uværdig, idet jeg vil anse alle Fæstere for at være værdige til at faae en Retsætelse. Det vilde falde mig meget vanskeligt at udpege nogle af Fæsterne i Strømø-Syndel, som ikke vare værdige til at faae Eftergivelse. En anden Sag er det, hvad Trangen angaar. Det kan vistnok siges, at der er adskillige af Kongsbønderne, der ere saa godt stillede i økonomisk Henseende, at de ikke trænge til Eftergivelse i deres Afgifter, men det er vistnok kun tilsyneladende, thi i disse trange Tider deroppe er en Kongsbonde, som staar sig vel, nødt til, forsaavidt han da ikke er aldeles hjerteløs, at hjælpe sine trængende Bygdemænd med Fødevarer, Uld o. s. v., og det har ikke saa lidt at betyde. Desuden skal han jo betale sin ordinære Fattigskat, og han maa ogsaa understøtte Trængende, som komme fra andre Bygder for at søge Hjælp. Jeg har saaledes kjendt en Kongsbonde, som naaget han havde en Husstand af 10—12 Personer, deri